

Andersson, Lars Gustaf, Forsberg, Joakim & Mikaelsson, Carola. "Brevväxling som pedagogisk metod" i *Levande lärmiljöer: Proceedings från Humanistiska och teologiska fakulteternas pedagogiska inspirationskonferens 2018* redigerad av Markussen, Hege Irene & Mårtensson, Katarina (red.), 79-83. Lund: Humanistiska och teologiska fakulteterna, Lunds universitet, 2020. doi: 10.37852/oblu.67.129.

Brevväxling som pedagogisk metod

Lars Gustaf Andersson, Joakim Forsberg & Carola Mikaelsson

På Författarskolans avancerade nivåer arbetar vi med olika metoder och redovisningsformer som först och främst hanterar den litterära erfarenheten men som även på en metadidaktisk nivå har pedagogiska aspekter som gör dem relevanta i ett utbildningssammanhang inom andra områden än den konstnärliga utbildningen. En av dessa är brevväxlingen. Den initieras på fördjupningskursen (LUFM11), som ges på avancerad nivå och går på halvfart över två terminer. De studenter som efter ett kvalitativt urval kommer in på kursen har samtliga gått Författarskolans tvååriga grundutbildning. Varje höst antas 8-14 studenter och de kan komma direkt från grundutbildningen eller ha gått den tidigare.

Brevväxlingen presenteras som både arbetssätt och uppgift i delkursen "Teori" som omfattar 5 hp och spänner över tjugo veckor. Teoriblocket löper parallellt med två andra delkurser under första terminen och handlar om att utveckla förmågan att teoretisera och reflektera över det egna konstnärliga arbetet, och bygger på läsning av centrala texter inom modern tolknings- och textteori. Teoriblocket anknyter till den kontinuerliga diskussionen om konstnärlig forskning som egentligen initieras redan på grundutbildningen, men som i det avslutande året på magisternivå riktas mot en kvalificerad forskningspraktik. Tidsmässigt parallellt löper andra delkurser där det egna skönlitterära skrivandet står i fokus liksom läsning och annan reflekterande praktik. Det innebär att brevväxlingen är en form av reflekterande text som produceras bland flera andra, samtidigt som

studenterna förhåller sig till teori för att fördjupa sin förståelse av den egna praktiken.

I brevväxlingsmomentet reflekterar studenterna två och två över det konstnärliga och pedagogiska arbetet. Brevparen sätts samman av läraren innan kursstart och utgångspunkten är att varje student kopplas ihop med någon i den andra av de två textsamtalsgrupper klassen är indelad i, just för att skapa förbindelselänkar mellan grupperna. I viss mån kan även i ansökan nämnda fokus- eller intresseområden ligga till grund för indelningen, för att studenterna ska stimulera och utmana varandra. Aktiviteten har drag av ”kursdagbok”, eller ”learning log/journal”⁶⁸ och initieras så snart kursen är igång. Antingen i och med att studenterna tar sig an kurslitteraturen, eller innan detta, för att bekanta sig med den andra. Brevväxlingen sker, som nämnt ovan, under ett längre tidsförlopp och övervakas inte av lärare; det är alltså ett självständigt och fritt arbete som skrivaren utvecklar där de tänks ventileras teori, praktik och metod. De anmodas vidare att ta utgångspunkter i kurslitteraturen och i de frågeställningar denna aktualiserar i det egna konstnärliga utövandet. Eftersom kursen i sin helhet är utlagd som läs- och skrivperioder interfolierade av intensiva campusperioder med seminarier, föreläsningar och textsamtal, innebär brevväxlingen att studenterna håller kontakt med såväl kursinnehållet och teoriarbetet som med varandra vilket skapar kontinuitet och förutsättningar för progression. I slutet av delkursen redigerar brevparen texterna och varje brevpar sammanställer en bearbetad version av sin brevväxling, det vill säga en gemensam sammanhängande text som omfattar det väsentliga innehåll de vill föra vidare. Denna text läses av läraren som också ger skriftlig respons, men dessförinnan har studenterna under höstterminen haft en kontinuerlig muntlig återkoppling genom seminarier där de själva fått möjlighet att pröva frågor som dykt upp under brevväxlingen i dialog med de andra i gruppen. Det kan vara frågor som rör begrepp eller olika typer av koncept som studenterna stött på i kurslitteraturen och som problematiserat aspekter i det egna skapandet.

68 Kristina Myrvold. ”Kursdagbok. Pedagogiskt verktyg för inläring och utvärdering?”, Lunds universitet, 2006, <http://lup.lub.lu.se/record/1717432>

Kurslitteraturen erbjuder utgångspunkter men i allt väsentligt är studenterna fria att behandla i stort sett vad som helst som rör den egna litterära praktiken och studiegången, en sorts rapporter från skrivarverkstaden med det underliggande syftet att de genom själva brevformen får möjlighet att träna sig i konsten att utveckla tankar och reflektioner essäistiskt. Det resulterar i att studenterna vägleds till ett aktivt engagemang i sina inlärningsprocesser som en konsekvens av att de medvetandegör de egna tankeprocesserna och fortlöpande inspireras att sätta sin egen praktik på spel i mötet med såväl litteraturen som övriga seminariedeltagares infallsvinklar, något som också förstärks i och med den avslutande redigeringen och sammanställningen av korrespondensen. Brevväxlingen har visat sig fungera väl både som medel för inläring och som ett instrument för utvärdering av såväl kursen som studenternas egna insatser under kursens gång, och har även visat sig berikande för seminarierna till följd av att den fungerar skriftligt dokumenterande och samtalsinitierande; diskussionerna är så att säga redan förberedda i och med brevväxlingen; de är till och med redan påbörjade mellan kursdeltagarna.

Innan införandet av brevväxlingsmomentet på fördjupningskursen ansåg en betydande del av studenterna att kurslitteraturen antingen var för svår eller saknade relevans för det egna konstnärliga arbetet. De upplevde att den teoretiska reflektionen lade sig i vägen för det konstnärliga skapandet, att teorin konkurrerade med praktiken. De saknade motiv att möta det motstånd litteraturen bjöd och tenderade därför att avfärda den. Sedan ett par år används nu brevparen som bikupor i undervisningen, vilket visat sig ha god effekt då det ger studenterna möjlighet att ytterligare komplicera sina frågeställningar och tankegångar.⁶⁹ Litteraturen, den skapande praktiken och förhållandet däremellan bearbetas ytterligare då studenterna inför en sammanställning får anledning att gå tillbaka i korrespondensen och lyfta sådant som varit av särskild vikt samt att förhålla sig till brevväxlingen som genre, det vill säga utarbeta den som konstnärlig artefakt. Kursvärderingarna vittnar om att teorin inte längre är ett hinder för praktiken, utan snarare en nödvändig del av den; de kan se hur det egna tilläg-

69 Om bikupor, se Maja Elmgren och Ann-Sofie Henriksson. *Universitetspedagogik*. Lund: Studentlitteratur, 2015, s. 182.

andet av det teoretiska arbetet har gjort det fruktbart och gagnar den konstnärliga progressionen.

Med brevväxlingen som pedagogiskt instrument har kontakttiden med kursen utökats, seminarierna har blivit innehållsrikare och studenternas förhållande till teori mer intellektuellt laborativt, kreativt och självständigt, och det har i sin tur höjt nivån på kursen som helhet. Teorin har gått från att vara svår och distanserad till att vara intressant och angelägen. Då Författarskolan vanligen har motiverade studenter och hög genomströmning kan man anta att självstudierna, när de fått en tydlig form, effektiviserats. Detta eftersom den upplevda arbetsbördan för studenterna inte förändrats, men litteraturen är mer synlig i deras reflektioner och resonemang och resultatet är mer i nivå med litteraturens innehåll. Det kan även sägas att lärarens arbetsbörda lättar i och med att mängden studenttexter halveras då de redigerade brevväxlingar vilka lämnas in i slutet av teori-delkursen har två avsändare.

På Författarskolan får studenterna alltså ägna sig åt flera olika former av reflekterande skrivande: bland annat loggböcker, reflekterande essäer och responser på kamraters skönlitterära texter. För flera av dem gäller att de är formativa: att de till sin natur är möjliga att anpassa efter varje students individuella behov, och att de främjar ett djupinriktat lärande, eftersom studenternas litterära skapande utgör ett slags fond, testyta och bollplank samtidigt; det respektive student tar del av, bearbetar och absorberar är till nytta även i den skrivande praktiken. Det som skiljer brevväxlingen från dessa textgenrer är främst två saker:

1. *Det är en text som skrivs helt självständigt utan övervakning eller handledning* och som innebär en mycket stor frihet – vilket sedan naturligtvis måste hanteras i samband med slutredigeringen. Men under förloppet finns möjlighet att formulera och utveckla tankar, göra fel, gå tillbaka, börja om, något som framkommer under seminarie-samtalen då brevpären redogör för de förståelseprocesser som ägt rum under brevväxlingsperioden.
2. *Det är en dialogisk text* där den studerande inte enbart formulerar något för sig själv utan också för någon annan, och finkalibrerar därvid sina språkliga uttryck och skapar samtidigt en egen didaktisk

position, där det handlar om att till exempel förklara eller diskutera en teoretisk begreppsapparat som man från början inte är så initierad i.

För läraren innebär brevväxlingen som moment en förhållandevis enkel administrativ uppgift som handlar om att sätta samman brevpar och få dem att fungera, och sedan om att ge återkoppling på de slutredigerade texterna, vilket inte betyder något merarbete jämfört med andra textbaserade examinationer. Det kan förstås innebära en pedagogisk utmaning i de fall där det uppstår en obalans i brevparen, exempelvis att en student är mer produktiv än sin partner och blir frustrerad av att hen inte blir besvarad. I en del fall har det hänt att något par har separerats och att läraren till följd av detta behöver sätta samman andra konstellationer under pågående kurs. Det har då hänt att något par blivit en trio, något som också visat sig vara oproblemiskt.

Tekniskt understöds arbetet av såväl email-korrespondens som undervisningsplattform, vilket självfallet är av värde då studenterna kan upprätthålla kontakterna med varandra under skrivveckor och till och med på resor.

En bonus med en dialogisk uppgift som denna är att studenternas interaktion med varandra ökar. Arbetet leder till att de intresserar sig för varandras projekt, vilket samtidigt kan vara till nytta för det egna skrivandet, eftersom ett kvalificerat skrivande förutsätter en kvalificerad hållning till olika läsarter. Vi ser i förlängningen av denna i grunden enkla examinationsform – det kan tilläggas att betygsskalan är G/U där kriterier för G är seminariedeltagande samt inlämning av den slutredigerade uppgiften – möjligheten att inkorporera mer explorativa uppgifter och också utökade former av deltagande och interaktion.

Referenser

- Maja Elmgren och Ann-Sofie Henriksson. *Universitetspedagogik*. Lund: Studentlitteratur, 2015.
- Kristina Myrvold, "Kursdagbok. Pedagogiskt verktyg för inlämning och utvärdering?", Lunds universitet, 2006, <http://lup.lub.lu.se/record/1717432>